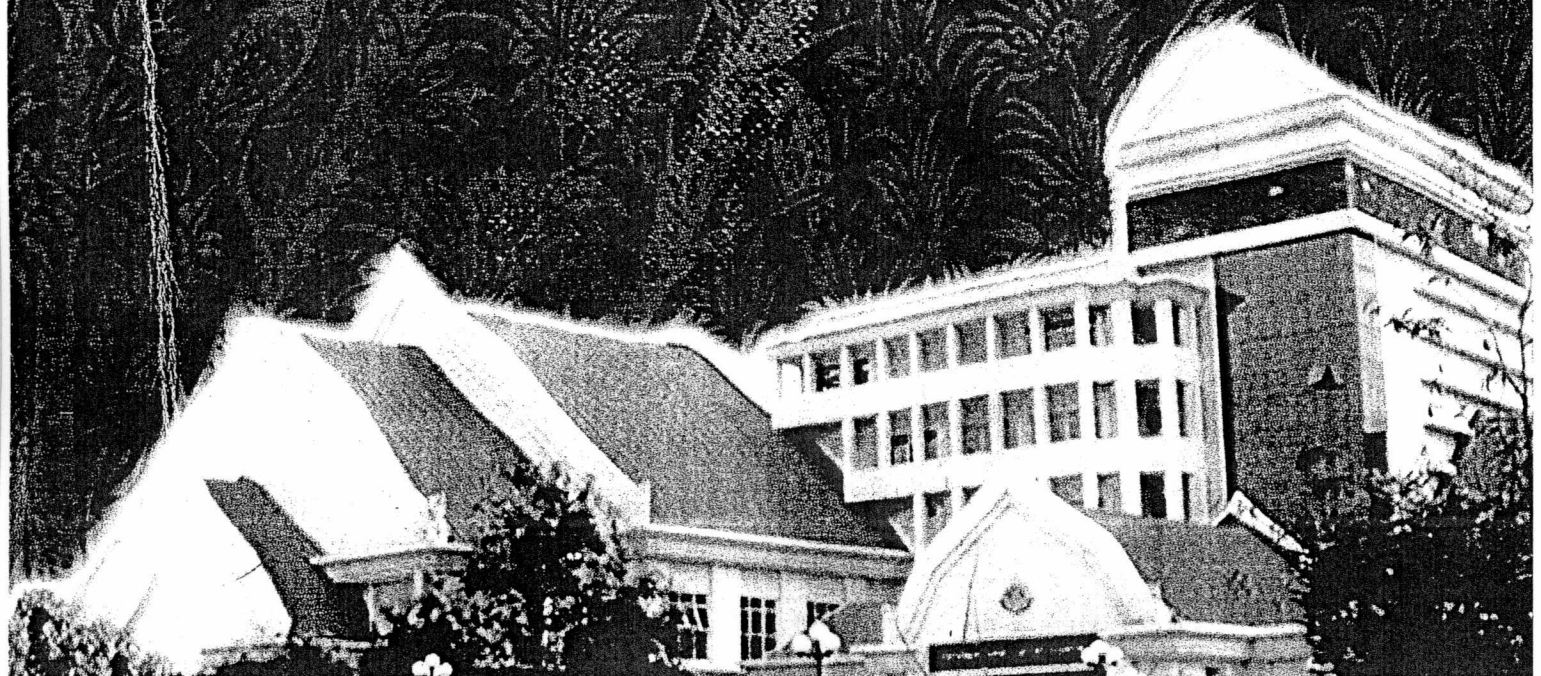

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Graduate School Surindra Rajabhat University

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 6
วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555

คณะกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงขอรับความทางวิชาการ

ดร.เยาวดี สุวรรณาคะ	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
ดร.ไพโรจน์ เพชรสังหาร	วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์
ดร.พรรณิภา สันติสุขวงศ์โชติ	ผู้เชี่ยวชาญสาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ดร.สุพิศรา เศลวัตนะกุล	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
รศ.ดร.ธวัชชัย ชินวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.สารภี วรรณตรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.ธีรวัตร ภูระธีรานรัชต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.นภาพรรณ พัฒนฉัตรชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.นภคกุล พูลสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.สุวรรณา รัตนธรรมเมธี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ดร.เสาวณิต รัตนรวมการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ดร.อุดม หอมคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ดร.พีระศักดิ์ วรรณตรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

คณะกรรมการดำเนินงาน

รศ.ดร.สารภี วรรณตรง	รองอธิการบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา
ดร.เสาวณิต รัตนรวมการ	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการฝ่ายจัดทำรูปเล่ม

นายชัยยศ อุไรล้ำ	นายสำเร็จ สาคเรศ
นายธนาพล แจ็งสว่างศรี	นายอรรถพล ศรีปิดตา
นายคงคม จันทสุข	นายชุตติพร ไวรวิจันกุล
นางวฤณดา เผ่าศิริ	นางธนินทร์ธร ทองแมน
นางสาววัลลภา ตรีแก้ว	นางสาวจันทร์ทิพย์ ถนัดเพิ่ม
นางสาวน้องนาง ผูกดวง	นางสาวโสภา วงศ์ภักดี
นางสาวศรินทิพย์ สนทอง	นางสาวภัทริยากุล แก่นแก้ว
นางสาวกนิษฐา ชิมทอง	นางสาวสุภาวดี มีศิริ

การให้ความหมายและพฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีน
ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร
THE MEANING AND BEHAVIOR OF USING SACRED GOODS FOR ANCESTOR AMONG
THAI-CHINESE PEOPLE IN SAMUTSAKORN MUNICIPALITY

พิทักษ์ ศิริวงศ์¹, กรกช กิตติเจริญจิตต์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมายและพฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และการบันทึกเสียงการสนทนา จำนวน 12 คน ผลการศึกษาพบว่า 1. การเซ่นไหว้บรรพบุรุษมีความหมายคือการแสดงความกตัญญูต่องานที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการรำลึกถึงบรรพบุรุษ สืบทอดประเพณีการเซ่นไหว้บรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น 2. พฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร มีดังนี้ 2.1 แสวงหาข้อมูล 2.2 ตัดสินใจซื้อของเซ่นไหว้ 2.3 ใช้ของเซ่นไหว้ที่เป็นผลไม้ 2.4 ค่าใช้จ่ายประมาณ 1,000 บาท 2.5 เกิดความสบายใจ หลังจากเซ่นไหว้บรรพบุรุษ

คำสำคัญ : ชาวไทยเชื้อสายจีน , ของเซ่นไหว้

ABSTRACT

This research is focus on the study of definition and behavior of using sacred goods for ancestors of people in Samutsakorn Municipality, Thailand by collecting information from recorded interviewing on twelve local peoples. The result found that 1. People make offering to their relatives spirit to show respect and grateful and also to recall their presence. This tradition will be taught from generation to generation. and 2.The procedure of selecting goods for their ancestors are ; 2.1 find information about the sacred things 2.2 decide to buy 2.3 use fruits as their main sacrifice 2.4 estimated cost is around 1,000 Baht and 2.5 feel relieve and happy after the sacrifice their ancestors.

Keywords : Thai-Chinese people , Sacred goods

บทนำ

การอพยพของชาวไทยเชื้อสายจีนมายังประเทศไทยที่มีมาแต่อดีตแม้จนกระทั่งในปัจจุบันเป็นผลมาจากทั้งปัจจัยดึงดูดในประวัติศาสตร์ คนจีนอพยพเหล่านี้เมื่อเข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่ๆ จำต้องเข้าสู่กระบวนการปรับตัวเข้ากับสังคม เศรษฐกิจใหม่ บางช่วงของประวัติศาสตร์ชาวจีนอยู่ภายใต้การควบคุมจากรัฐถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ แต่ส่วนใหญ่ยังคงปักหลักฐานอยู่ในแผ่นดินไทย ไม่ว่าจะเป็นความคิด การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน การรักษาประเพณีดั้งเดิมให้คงอยู่ เช่น ประเพณีในรอบปี เอกลักษณ์ทางด้านภาษาจีน โรงเรียนจีน ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนด้วยกัน การศึกษาคงจะสามารถคาดการณ์ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ได้ซึ่งจะมี

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์ ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจไทยอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยง และผลลัพธ์ที่ตามมาในสังคมไทยต่อไป (บุญยง ชื่นสุวิมล ,2551 : 2)

ประเพณีการเซ่นไหว้ บูชาบรรพบุรุษ ถือกำเนิดขึ้นจากรากฐานแห่งคุณธรรมความกตัญญูทวดเทวี ที่ชาวจีนยึดมั่นและให้ความสำคัญยิ่ง ตามประเพณีแบบดั้งเดิม แต่ละบ้านจะนำบันทึกล่าดับวงศ์ตระกูลหรือที่เรียกว่าเจียฟู่ หรือรูปภาพของบรรพบุรุษหรือแผ่นป้ายที่สลักชื่อบรรพบุรุษ มาวางไว้ที่โต๊ะเซ่นไหว้ ที่มีกระถางธูปและอาหารเซ่นไหว้แท้จริงแล้วการสักการบูชาเทพเจ้าและไหว้บรรพบุรุษนั้น ก็คือการกล่าวอวยพรปีใหม่กับเทพและบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วนั่นเอง ขณะเดียวกันก็เพื่อให้ลูกหลานได้รำลึกถึงบรรพบุรุษหลังจากทำพิธีไหว้เทพเจ้าและบรรพบุรุษแล้ว (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2550 : 257)

การทำบุญเซ่นไหว้บรรพบุรุษ มีการทำอาหารไปเซ่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ และญาติในครอบครัวโดยตรง ซึ่งก่อนวัน ดังกล่าว ญาติพี่น้องจะรวบรวมเงินให้แก่พี่ชาย หรือพี่คนที่รับผิดชอบ จัดเตรียมอาหารสำหรับเซ่นไหว้ เมื่อถึงเวลาที่พี่น้องทุกคนจะมาร่วมกันไหว้บรรพบุรุษเพื่อระลึกถึง เป็นการแสดงความกตัญญู การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ นี้ เป็นความเชื่อของชาวจีนที่แสดงให้เห็นเกี่ยวกับ การทำบุญ วิญญาณบรรพบุรุษ เช่น การนำอาหารมาเซ่นไหว้ในวันครบรอบวันตาย เพราะชาวจีนเชื่อว่า เป็นการแสดงความกตัญญูของลูกหลาน มีโอกาสได้พบปะพูดคุย เยี่ยมเยียน ในช่วงของการครบรอบวันตายบรรพบุรุษ

จังหวัดสมุทรสาครมีการตั้งถิ่นฐานของผู้คนมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยเชื้อสายมอญ เป็นผลให้ประชากรแต่ละกลุ่มยึดถือ และปฏิบัติตามความเชื่อทางวัฒนธรรม และประเพณีของตนแตกต่างกันออกไป ซึ่งจะมีวันฉลองวันเกิดเทพ เทศกาลกินเจ วันฉลองวันสร้างศาล วันที่ระลึกวันตายของเทพศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครมีอยู่หลายแห่งนี้และยังเป็นศูนย์รวมของการกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในสมุทรสาครอีกด้วย

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ในการศึกษาเกี่ยวกับการให้ความหมายและพฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครเพื่อสร้างความเข้าใจถึงที่มาของความหมายที่ชาวไทยเชื้อสายจีนมีต่อการบูชาบรรพบุรุษและพฤติกรรมในการเลือกใช้ของเซ่นไหว้ต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเป็นความรู้และสร้างความเข้าใจที่ดีสำหรับประชาชนโดยทั่วไปที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงการให้ความหมายการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสาคร

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาหลากหลายวิธีเพื่อให้เข้าใจถึงการให้ความหมายและพฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร โดยใช้การสัมภาษณ์ และการสังเกต ชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีพฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้ต่อบรรพบุรุษในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แนวการสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึกภาคสนาม (Field Notes)

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บโดยแบ่งได้ดังนี้

ข้อมูลทุติยภูมิ จากหนังสือ บทความ วารสาร เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการดำเนินการศึกษาวิจัย

ข้อมูลปฐมภูมิ เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร โดยสร้างแนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ โดยยึดวัตถุประสงค์ ปัญหาของการศึกษา กำหนดแนวคำถามเพื่อให้ครอบคลุมในประเด็น ผู้ศึกษาเลือกการสัมภาษณ์ในระดับลึก (In-depth interview)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องก่อนเข้าพบกลุ่มเป้าหมายเพราะจะได้ข้อมูลบางส่วนก่อนการสัมภาษณ์
2. ใช้ข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการกำหนดการสัมภาษณ์และมีการตรวจสอบข้อมูลอยู่เสมอ
3. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักหลายๆ คนจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ตรงกัน
4. มีการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการลงสนามทุกครั้ง
5. นำข้อมูลที่ได้จากการลงสนามมาเรียบเรียงและสรุปการสัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลที่ต้องการศึกษาในทุกประเด็น

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ว่า การเช่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีน มีการให้ความหมายและพฤติกรรมการใช้ของเช่นไหว้ในลักษณะใด และมีการให้ความหมายต่อการไหว้บรรพบุรุษอย่างไร มาเป็นแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจต่อประเพณีชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อบรรพบุรุษและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร โดยมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต โดยใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ
2. นำข้อมูลที่ได้ทำการแยกจัดหมวดหมู่ข้อมูล
3. นำข้อมูลที่ได้ทำการแยกจัดหมวดหมู่ข้อมูล มาเข้าสู่ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องการให้ความหมายและพฤติกรรมการใช้ของเช่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงการให้ความหมายและพฤติกรรมการใช้ของเช่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร

จากการศึกษาพบว่า การให้ความหมายและพฤติกรรมการใช้ของเช่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครแต่ละคนนั้นแตกต่างกันออกไปตามแนวความคิดของแต่ละคน สามารถอธิบายความหมายและพฤติกรรมในการใช้ของเช่นไหว้บรรพบุรุษได้ดังนี้

การให้ความหมายของการเช่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครจากการศึกษาพบว่าชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ได้ให้ความหมายของการเช่นไหว้บรรพบุรุษที่ต่างกันไป การเช่นไหว้บรรพบุรุษมีความหมายคือการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการรำลึกถึงบรรพบุรุษ สืบทอดประเพณีการเช่นไหว้บรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น เกิดความเป็นสิริมงคลกับครอบครัว ตอบแทนพระคุณที่บรรพบุรุษเคยเลี้ยงดูเรามา ลูกหลานที่ถึงเวลาแล้วไม่ไปไหว้บรรพบุรุษถือว่าไม่กตัญญู ถ้ากตัญญูต้องเคารพเช่นไหว้บรรพบุรุษ

ที่มาของความหมายในการเช่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครจากการศึกษาพบว่าชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนคร ได้ให้ที่มาของความหมายของการเช่นไหว้บรรพบุรุษคือการกระทำที่สืบต่อกันมาของบรรพบุรุษ ตั้งแต่รุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นประเพณีของชาวจีนที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมตั้งแต่โบราณ โดยมีการบอกกล่าวจากรุ่นพ่อแม่มาจนถึงรุ่นลูกหลานให้ประพฤติปฏิบัติเช่นเดียวกัน “เพราะตอนที่บรรพบุรุษ

ท่านมีชีวิตอยู่ท่านก็ให้ความเมตตากับเรา เพราะฉะนั้นพอท่านจากไปเราก็ทำได้แค่การตอบแทนแบบนี้มากกว่า” (รัตนา เอื้ออิทธิพร, 2554 : สัมภาษณ์)

พฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร

1. การแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งของในการเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครจากการสัมภาษณ์พบว่า เป็นการสืบทอดจากบรรพบุรุษผู้มีประสบการณ์ เนื่องจากชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะสังเกตการกระทำของพ่อแม่หรือญาติพี่น้องในการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ทำให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งของเซ่นไหว้มาตั้งแต่เด็กๆ โดยมีการสอนสั่งมาว่าของเซ่นไหว้ควรใช้สิ่งใดบ้างในการประกอบพิธี บางคนก็จะนำของเซ่นไหว้ที่บรรพบุรุษโปรดปรานตอนท่านยังมีชีวิตอยู่มาทำการเซ่นไหว้ด้วย

2. กระบวนการตัดสินใจในการเลือกซื้อของเซ่นไหว้จากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนใหญ่คนที่จัดการเกี่ยวกับสิ่งของเซ่นไหว้บรรพบุรุษคือคนที่อาวุโสที่สุดในครอบครัว ณ ช่วงเวลานั้น เนื่องจากจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเซ่นไหว้บรรพบุรุษมากที่สุด ส่วนใหญ่จะเป็นย่า (แม่ของพ่อ) แต่ถ้าย่า (แม่ของพ่อ) เกิดล่วงลับไปแล้ว ก็จะเป็นพี่ชายคนโตที่สุดในครอบครัวจะเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับของเซ่นไหว้ บางครอบครัวแยกกันซื้อแล้วแต่ความพอใจของแต่ละครอบครัวแล้วนำของเหล่านั้นมารวมกันในวันประกอบพิธี โดยจะเริ่มซื้อของเซ่นไหว้บรรพบุรุษล่วงหน้าก่อน 1 วัน เรียกว่า “วันจ่าย” หรือแล้วแต่สะดวกตามความเหมาะสม การตัดสินใจซื้อจากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่นับสิ่งของที่พบเห็นอยู่ในตลาดหรือแหล่งที่ขาย โดยเจ้าตัวเป็นคนตัดสินใจซื้อเอง ตัดสินใจจากชนิดและราคาของสินค้าที่มีขาย

3. ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครพบว่า มีการใช้ของเซ่นไหว้ที่เป็นผลไม้เป็นส่วนใหญ่ เน้นของเซ่นไหว้ที่มีลักษณะซื้อเป็นมงคล อย่างเช่น ส้ม แอปเปิ้ล องุ่น สับปะรดกล้วย เนื่องจากด้วยเศรษฐกิจที่ส่งผลให้เปิดและไถ่มีราคาแพง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งของที่ใช้ในการเซ่นไหว้ บางบ้านที่มีฐานะทางการเงินดีก็จะใช้ของเซ่นไหว้ชาแซ คือ ของไหว้ที่ประกอบด้วยของควา 3 ชนิด หรือ โหงวแซ ที่ใช้ของควา 5 ชนิด ร่วมกับผลไม้ในการประกอบพิธี สถานที่ที่ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครเลือกจับจ่ายใช้สอยคือ ตลาดมหาชัย เพราะมีพื้นที่ติดทะเลทำให้มีสัตว์น้ำมาจำหน่ายจำนวนมาก อีกทั้งบ้านแพ้วยังเป็นพื้นที่ในการเพาะปลูกผลไม้ ทำให้ตลาดมหาชัยเป็นแหล่งวัตถุดิบชั้นดีในการเลือกซื้อของเซ่นไหว้บรรพบุรุษ

4. ค่าใช้จ่ายในการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษจากการสัมภาษณ์พบว่าโดยส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,000 บาท ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านรายได้และเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัว ถ้าครอบครัวมีรายได้มากก็จะมีค่าใช้จ่ายในการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษสูงตามไปด้วย ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ถูกหลานจะเป็นคนรับผิดชอบช่วยๆกันลงขันแล้วแต่กำลังทรัพย์ของแต่ละคน

5. ทักษะคติของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครภายหลังจากที่ได้ทำการเซ่นไหว้บรรพบุรุษคือ ส่วนมากรู้สึกตัวเองเกิดความสบายใจ มีมันใจในตัวเอง รู้สึกว่าตัวเองจะประสบแต่โชคถ้าไม่ได้ทำการเซ่นไหว้บรรพบุรุษก็จะเกิดความไม่สบายใจ เป็นกังวล อีกทั้งหลังจากเซ่นไหว้บรรพบุรุษเสร็จยังเป็นการรวมญาติพี่น้องเพื่อมาถามไถ่สารทุกข์สุกดิบระหว่างครอบครัวแต่ละครอบครัว มีการรับประทานอาหารร่วมกันหลังประกอบพิธีเสร็จสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มเครือญาติให้มากขึ้นด้วย

ความเชื่อในเรื่องการเซ่นไหว้บรรพบุรุษจากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วคอยคุ้มครองตนเองอยู่รอบๆ ตัว “เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ที่ไม่ได้เชื่อว่าของที่เราไหว้ไป พ่อแม่เราจะได้กิน แต่ที่พี่มาไหว้เพราะว่าวันนี้เราพาลูกมาไหว้เป็นการปลุกฝังลูก วันหนึ่งข้างหน้าเค้าจะได้กตัญญู” (เบญญาภา ภูริกิตติธัช, 2554 : สัมภาษณ์) บางท่านเชื่อว่าจะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำมาค้าขาย “ก็อย่างที่บอกน้องอะนะก็คือวัตถุประสงคจริงๆก็เหมือนกับเป็นการแสดงความกตัญญูทวดเวทิต่อผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนะครับ เอ่อถามว่ามี ความเชื่อใหม่เซ่นไหว้แล้วท่านจะได้รับก็มีความเชื่อบ้างนะครับ อย่างกระตาดเงินกระตาดทอง ถามว่าเผาแล้วไปไหน ก็มีคนเคยบอกว่าเผาแล้วมันก็จะไปกองอยู่ในนรกเต็มไปหมดเลย แต่ว่าไม่สามารถเอามาใช้ได้จริง อันนี้คือที่เคยรู้มานะ แล้วก็มีความเชื่อว่าบุญกุศลที่เราได้ทำไปก็เค้าก็จะได้รับ” (พันธ์ศักดิ์ ปัญญาวัชรพล, 2554 : สัมภาษณ์)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ชาวไทยเชื้อสายจีนเขตเทศบาลนครสมุทรสาครได้ให้ความหมายของการเซ่นไหว้บรรพบุรุษแตกต่างกันออกไปบางคนให้ความหมายว่า การเซ่นไหว้บรรพบุรุษคือการแสดงความกตัญญูต่เวลาที่ต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการรำลึกถึงบรรพบุรุษ บางคนกล่าวว่าเป็นการสืบทอดประเพณีการเซ่นไหว้บรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น เกิดความเป็นสิริมงคลกับครอบครัว เป็นการตอบแทนพระคุณบรรพบุรุษ ที่มาของความหมายในการเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร คือการกระทำสืบทอดกันมาของบรรพบุรุษเป็นประเพณีของชาวจีนที่มีมาแต่โบราณ โดยการบอกเล่าจากรุ่นสู่รุ่น ให้ประพฤติปฏิบัติเช่นเดียวกัน

พฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนพบว่ามีความเชื่อในเรื่องของวิญญาณบรรพบุรุษ สิ่งที่สะท้อนออกมาจากความเชื่อ เช่นการเคาะพญาเกรง ไม่ประพฤติปฏิบัติที่ผิดไปจากการกระทำต่อกันซึ่งตนเชื่อว่ามีอยู่จริง ถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติตามจะถูกลงโทษจากการที่ไม่ปฏิบัติตามจากวิญญาณบรรพบุรุษ ซึ่งได้ยึดถือจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้พิธีกรรมการเซ่นไหว้มีการสืบทอดกันมาตลอดทุกวันนี้

พฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนคร สมุทรสาคร ในการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งของในการเซ่นไหว้ จะเกิดจากการสังเกตการกระทำของพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง ทำให้มีข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งของเซ่นไหว้มาอยู่แล้ว กระบวนการตัดสินใจในการเลือกซื้อของเซ่นไหว้พบว่าส่วนใหญ่คนที่จัดการเกี่ยวกับสิ่งของเซ่นไหว้บรรพบุรุษคือคนที่อาวุโสที่สุดในครอบครัวตัดสินใจซื้อส่วนใหญ่เน้นสิ่งของที่พบเห็นในตลาดหรือแหล่งที่ขาย โดยตัดสินใจซื้อเอง จากชนิดและราคาของสินค้า มีการใช้ของเซ่นไหว้ใช้ของเซ่นไหว้ที่เป็นผลไม้เน้นที่ช่อมงคลโดยสถานที่ใช้เลือกจ่ายใช้สอยคือตลาดมหาชัย ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ประมาณ 1,000บาท ขึ้นอยู่กับรายได้และภาวะทางเศรษฐกิจซึ่งไม่ค่อยมีผลต่อการเลือกของเซ่นไหว้มากนัก ทศนคติส่วนมากรู้สึกว่าการเซ่นไหว้สบายใจในตัวเอง รู้สึกว่าตัวเองจะประสบแต่โชค มั่นในตัวเอง ถ้าไม่เซ่นไหว้จะเกิดความไม่สบายใจ กังวล ในการประกอบพิธีก็ยังเป็นเหมือนการรวมญาติ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มเครือญาติให้มากด้วย

ความเชื่อในเรื่องการเซ่นไหว้บรรพบุรุษส่วนใหญ่เชื่อว่าบรรพบุรุษที่ล่วงลับจะคุ้มครองตัวเอง เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ บางท่านเชื่อว่าทำให้ประสบความสำเร็จในการทำมาค้าขาย วัตถุประสงค์จริงๆก็เหมือนกับเป็นการแสดงความกตัญญูต่เวลาที่ต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วนั่นเอง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาถึงการให้ความหมายและพฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้อภิปรายด้วยประเด็นดังต่อไปนี้ จากการศึกษาพบว่าชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับสิ่งของเซ่นไหว้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีอายุน้อย แทบจะไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งของที่นำมาใช้เซ่นไหว้บรรพบุรุษเลย เป็นการทำตามประเพณีหรือขั้นตอนที่ผู้สูงอายุในครอบครัวปฏิบัติกันเท่านั้น เนื่องจากความรู้เกี่ยวกับของเซ่นไหว้ของชาวไทยเชื้อสายจีนนั้นยังไม่เป็นที่แพร่หลายสู่สังคมส่วนใหญ่ ยังจำกัดอยู่ในกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนที่สูงอายุเท่านั้น เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนให้มากขึ้น ไม่เฉพาะแต่ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครเท่านั้น ในประเทศไทยมีชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงควรมีการให้ความรู้แก่เยาวชนรุ่นหลังและประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับความหมายของการเซ่นไหว้บรรพบุรุษและสิ่งของที่นำไปใช้เซ่นไหว้บรรพบุรุษ เพื่อตระหนักถึงประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอจากการวิจัย

จากการเกี่ยวกับการให้ความหมายและพฤติกรรมการใช้ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนครั้งนี้พบว่าชาวไทยเชื้อสายจีนได้มีการตั้งรกรากในถิ่นฐานสยามประเทศมากขึ้น และส่วนใหญ่มีอาชีพประกอบการ

ค้าขาย ทำให้สามารถสร้างรายได้ที่ดีแก่ชุมชน เกิดการหมุนเวียนเงินตราอันเนื่องมาจากพฤติกรรมการจับจ่ายเพื่อนำไปใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการควบคุมราคาสินค้า คุณภาพ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลของชาวไทยเชื้อสายจีน ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

2. ให้ความรู้แก่พ่อค้า แม่ค้า และเยาวชน เกี่ยวกับประเพณีของการเซ่นไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีน เพื่อเป็นประโยชน์แก่การค้าขายและรักษาวัฒนธรรมอันดีงานไว้

3. ควรจัดการเกี่ยวกับพื้นที่การค้าขายในตลาดมหาชัยให้เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากบริเวณตลาดมหาชัยมีผู้คนอาศัยอยู่จำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาและวิเคราะห์ด้านการตลาดของร้านค้าที่มีการจำหน่ายสินค้าที่ใช้ประกอบพิธีสำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีนเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

2. ควรมีการศึกษาในทำนองเดียวกันในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ หรือขยายพื้นที่การเก็บข้อมูลเพื่อให้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมมากขึ้น

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร เช่น ชุมชนมอญ ชุมชนพม่า การดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ เพื่อสร้างความเข้าใจประเพณี วัฒนธรรมของชาติอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

ฐิติพร ทศนีย์ไตรเทพ. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.

ทองชัย อุปถัมภ์. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.

นัฐรุธ ไชยสิทธิ์. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.

เบญญาภา ภูริกิตติธัช. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.

บุญยง ชื่นสุวิมล. ไม้เบ้ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปวราวรรณ ทรงคุณแท้. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.

พันธ์ศักดิ์ ปัญญาวัชรพล. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร. รัตนา เอื้ออิทธิพร. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.

วันเพ็ญ เนาวนิรุทธ์. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.

วิไลวรรณ ภัทรนรากุล. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.

วศิน เงินเอนก. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2550). วิธีจีน-ไทย ในสังคมสยาม. กรุงเทพฯ มติชน สำนักพิมพ์มติชน

สุชาติดา เอี่ยมประเสริฐ. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.

อุษณีย์ แซ่ตั้ง. (20 ธันวาคม 2554). สัมภาษณ์โดย กรกช กิตติเจริญจิตต์. สมุทรสาคร.